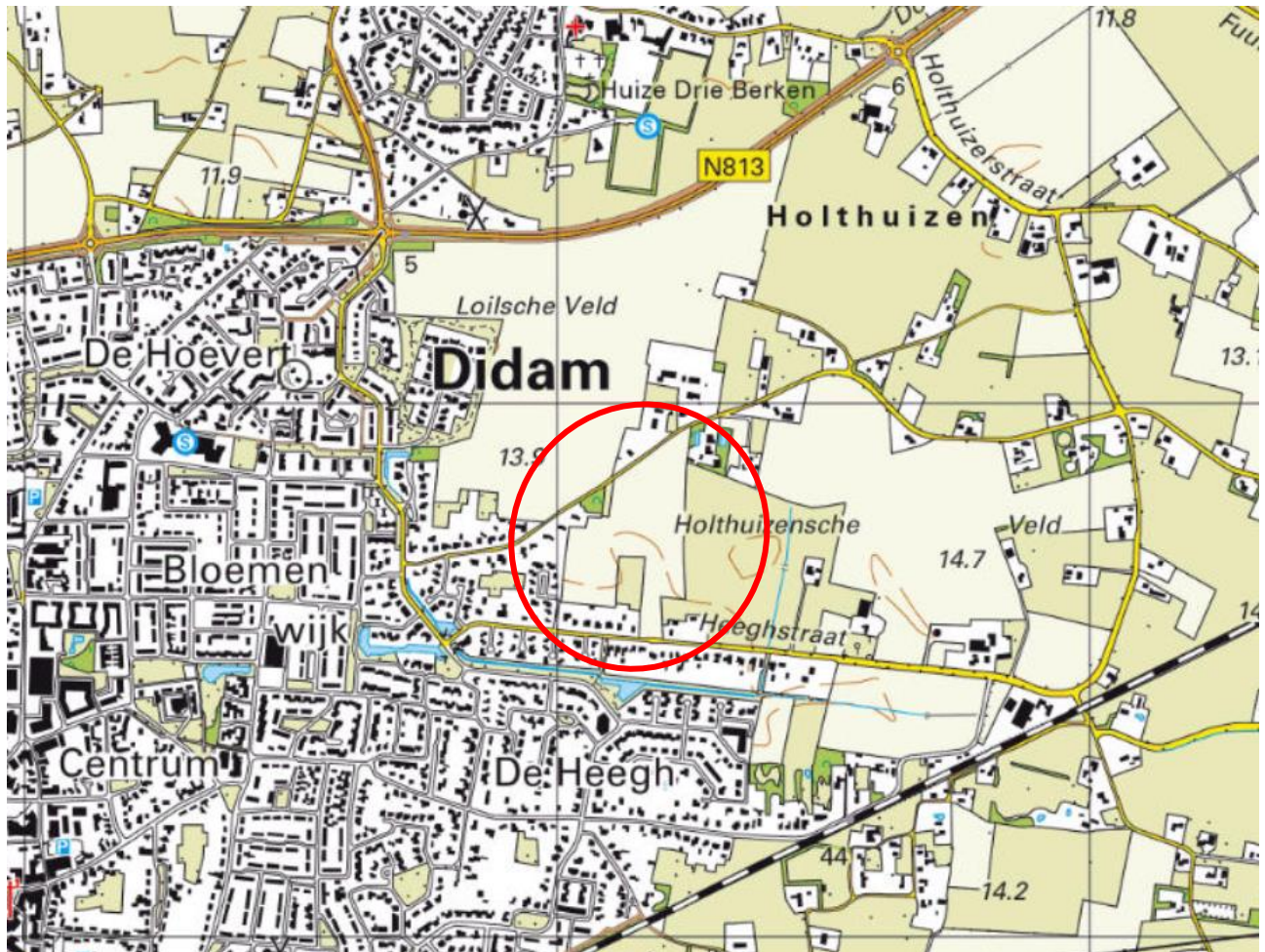

Nader onderzoek vleermuizen, uilen, das en marterachtigen van landbouwgrond tussen de Heeghstraat en Van Rouwenootweg te Didam

Nader onderzoek vlermuizen, uilen, das en marterachtigen van landbouwgrond tussen de Heeghstraat en Van Rouwenootweg te Didam

Opdrachtgever: Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam

Datum: 11 juni 2024

Status: **Definitief**

Uitvoering: Forest Groen Consult B.V.
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
E-mail info@forestgroenconsult.nl
[Http://www.foreestgroenconsult.nl](http://www.foreestgroenconsult.nl)

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
2. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	5
3. METHODE VAN ONDERZOEK.....	6
3.1 VLEERMUIZEN	6
3.2 BROEDVOGELS	7
3.2.1 Steenuil.....	7
3.2.2 Ransuil.....	7
3.3 ZOOGDIEREN	8
3.3.1 Kleine marterachtigen.....	8
3.3.2 Das.....	8
4. RESULTATEN	10
4.1 VLEERMUIZEN	10
4.1.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen.....	10
4.1.2 Foerageergebied	10
4.1.3 Vliegroute.....	10
4.2 BROEDVOGELS	11
4.2.1 Steenuil.....	11
4.2.2 Ransuil.....	12
4.3 ZOOGDIEREN	12
4.3.1 Kleine marterachtigen.....	12
4.3.2 Das.....	13
4.4 OVERIGE WAARNEMINGEN	13
4.4.1 Tijdens veldonderzoek	13
4.4.2 Camerabeelden	14
4.4.3 Overig: kastjes.....	15
5. CONCLUSIES	16
5.1 VLEERMUIZEN	16
5.1.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen.....	16
5.1.2 Foerageergebied	16
5.1.3 Vliegroute.....	16
5.2 BROEDVOGELS	16
5.2.1 Steenuil.....	16
5.2.2 Ransuil.....	17
5.3 ZOOGDIEREN	17
5.3.1 Kleine marterachtigen.....	17
5.3.2 Das.....	17
5.4 OVERIGE WAARNEMINGEN	18
5.4.1 Intrinsieke waarde.....	18
5.4.2 Vrijgestelde soorten	18
5.4.3 Bescherming vogels tijdens het broedseizoen.....	18
5.4.4 Categorie 4 jaarrond beschermde nesten	18
5.4.5 Categorie 5 jaarrond beschermde nesten bij onvoldoende alternatieven	18
5.4.6 Overige soorten	18
6. SAMENVATTING.....	19
7. ADVIES	20
7.1 INTRINSIEKE WAARDE	20
7.2 ALGEMEEN VERSTERKEN VAN DE BIODIVERSITEIT BIJ NIEUWBOUW	20
BIJLAGE 1: QUICKSCAN NATUURONDERZOEK	21

1. Inleiding

In opdracht van de gemeente Montferland is een nader onderzoek uitgevoerd naar een aantal beschermde diersoorten en soortgroepen op een stuk (landbouw)grond met een klein bosje tussen de Van Rouwenoortweg en Van Heeghstraat.

De reden voor dit nader onderzoek is dat de grond wordt gebruikt om nieuwe woningen te realiseren. Op 25 oktober 2022 is door Foreest Groen Consult BV een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd: "Quickscan natuuronderzoek van landbouwgrond tussen de Heeghstraat en Van Rouwenoortweg te Didam". Dit verkennende onderzoek heeft niet kunnen uitsluiten dat de plannen nadelig uitvallen voor sommige beschermde soortgroepen. In het najaar van 2023 is naar aanleiding van graafactiviteit en de hoeveelheid hollen ook extra onderzoek verricht naar aanwezigheid van de das.

De volgende soortgroepen hebben mogelijk belang bij het plangebied:

- Vleermuizen (vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen en vliegroute)
- Broedvogels
 - Steenuil
 - Ransuil
- Zoogdieren
 - Kleine marterachtigen
 - Das

De inventarisaties en onderzoeken zijn uitgevoerd in de periode februari 2023 t/m maart 2024. Het nader onderzoek is uitgevoerd door ... werkzaam als ecologen bij Foreest Groen Consult BV. De rapportage is uitgevoerd door ...

2. Beschrijving van het plangebied

Het onderzochte gebied bestaat uit een akker waarop over de jaren heen suikerbieten en gerst is geteeld. De grond in het gebied is zandig. In de noordwestelijke hoek ligt een bosje met een oppervlakte van circa een kwart hectare en is grotendeels begroeid met dicht struikgewas. Verder grenst het perceel aan tuinen van bewoners van de wijk De Heegh. Onderstaande afbeelding laat een luchtfoto zien van het plangebied.

Afbeelding 1: De planlocatie bestemd voor nieuwe woningen met rood omcirkeld.

3. Methode van onderzoek

3.1 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen en vliegroutes is het geldende vleermuisprotocol 2021 gevolgd. Om een goed inzicht te krijgen in de huidige situatie zijn hiervoor in totaal 4 bezoeken afgelegd. Twee bezoeken in het voorjaar en daaropvolgend twee bezoeken in het najaar. Bij de onderzoeken volstond het om met 1 waarnemer te werken. Zie onderstaande afbeelding van het onderzochte gebied:

Afbeelding 2: de locatie van onderzoek voor vleermuizen.

Data en duur van de bezoeken:

Bezoek	Datum	Onderzoeker	Omstandigheden	Tijd
1	10 juni 2023		17 °C, 2 Bft, 1/8 - 18 °C, 3 Bft, 6/8	03:30 - 05:30
2	12 juli 2023		22 °C, 2 Bft, 1/8 - 20 °C, 2 Bft, 1/8	22:00 - 00:00
3	4 september 2023		21 °C, 0 Bft, 0/8 – 22 °C, 0 Bft, 0/8	21.15 - 23.30
4	27 september 2023		21 °C, 1 Bft, 7/8 – 20 °C, 1 Bft, 8/8	19:15 - 21:30

Tijdens de bezoeken voldeed het weer aan de normen die hiervoor in het vleermuisprotocol zijn gesteld.

Het onderzoek gebeurt op zicht en met behulp van een batdetector, een Petterson D240 en/ of een Batlogger M. De batlogger is de dag na het onderzoek uitgelezen met het programma Batexplorer van Elektron. Vervolgens zijn de opgeslagen gegevens verwerkt.

3.2 Broedvogels

3.2.1 Steenuil

Voor de steenuil zijn drie veldbezoeken afgelegd binnen de (optimale) datumgrenzen van 1 februari – 30 april 2023, waarvan twee bezoeken in de optimale periode van 15 februari – 15 april. Dit onderzoek is een keer uitgevoerd in de ochtend (1,5 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) en twee keer in de avond (een half uur na zonsondergang tot 2,5 uur na zonsondergang). Dit onderzoek is uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden. Hiermee wordt voldaan aan de onderzoeksinspanning die is voorgeschreven in het kennisdocument 1.0 Steenuil van BIJ12. Met deze drie gerichte onderzoeken kan worden vastgesteld of de steenuil aanwezig is op en/of rondom de planlocatie.

Data en duur van de bezoeken:

Bezoek	Datum	Onderzoeker	Omstandigheden	Tijd
1	22 februari 2023		9 °C, 1 Bft, 8/8 - 8 °C, 1 Bft, 8/8	18:00 – 20:30
2	17 maart 2023		3 °C, 0 Bft, 0/8 - 5 °C, 4 Bft, 0/8	18:20 – 21:00
3	4 april 2023		6 °C, 3 Bft, 8/8 - 5 °C, 4 Bft, 8/8	05:30 – 07:30

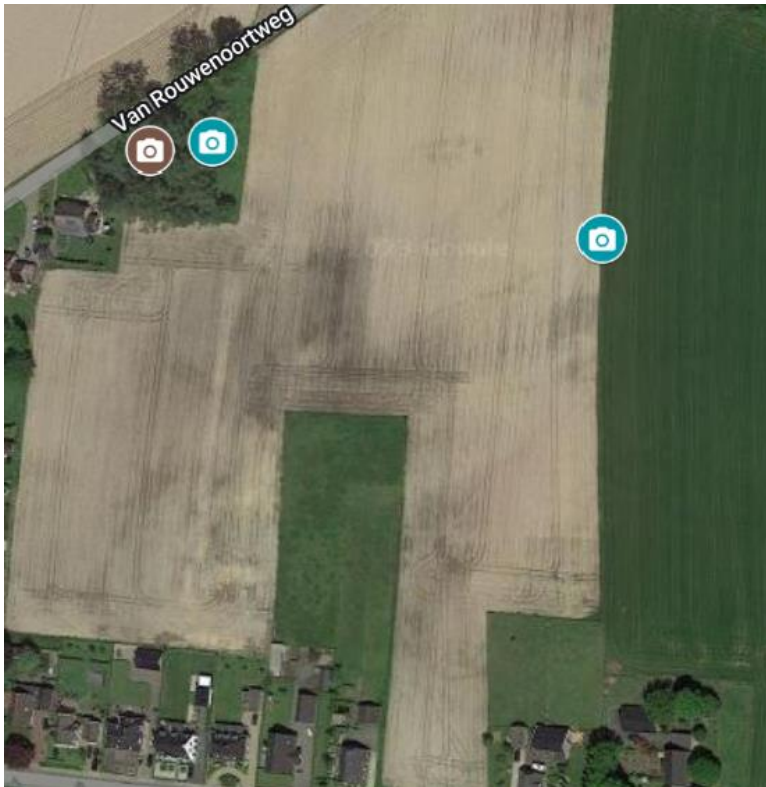
3.2.2 Ransuil

Uit informatie van bewoners is bekend dat in het recente verleden de ransuil het bosje gebruikte als roest en/of slaappleats. Ten tijden van het onderzoek was er een groot nest in een van de bomen aanwezig. Om de aanwezigheid van de ransuil uit te sluiten, zijn tenminste 3 bezoeken afgelegd in de periode februari – september. Tijdens alle steenuil- en vleermuisonderzoeken is namelijk ook gelet op de aanwezigheid van de ransuil. Daarmee wordt ruimschoots voldaan aan de onderzoeksinspanning. Het onderzoek is uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden. Tevens is er gelet op sporen die wijzen op de aanwezigheid van de ransuil.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Kleine marterachtigen

De aanwezigheid van de steenmarter, boommarter en kleine marterachtigen is met cameravallen onderzocht. Hiervoor zijn twee struikrovercamera's en 1 marterbox ingezet verdeeld over de locatie. De cameravallen hebben hier tussen 7 juni en 19 juli 2023 in totaal 6 weken gestaan. De planlocatie is bij het plaatsen en ophalen van de camera's altijd geïnspecteerd op de aanwezigheid van uitwerpselen en andere sporen. De locaties van de cameravallen zijn weergegeven in onderstaande afbeelding:

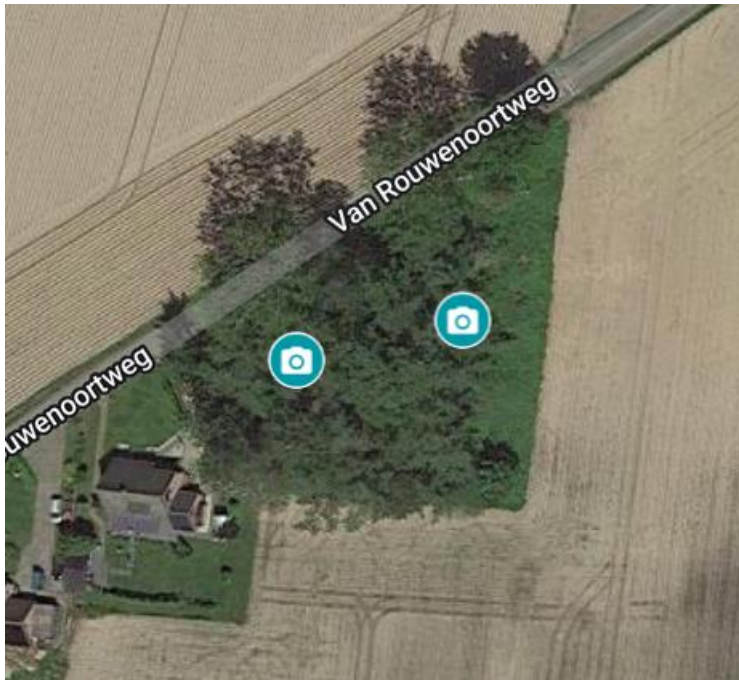

Afbeelding 3: De locaties van de marterbox en de 2 struikrovers op de planlocatie.

- Locatie struikrover
- Locatie marterbox

3.3.2 Das

Binnen het bosje van het plangebied is veel graafactiviteit. Door deze graafactiviteit en enkele verdachte burchten zijn 2 extra cameravallen geplaatst om uit te sluiten dat de das aanwezig is in het plangebied. Zie onderstaande kaart voor de locaties van de cameravallen. De camera's zijn gericht op 2 grote openingen in de bodem. De camera's hebben hier tussen 24 oktober 2023 en 3 maart 2024 tweemaal 6 weken (= 3 maanden) gestaan. Tijdens het camerawerk is de omgeving altijd gecontroleerd op de aanwezigheid van sporen. Zie onderstaande kaart voor de locaties van de camera's.

Afbeelding 3: De locaties van de 2 cameravallen op de planlocatie.

 Locatie cameraval

4. Resultaten

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen

Tijdens het nader onderzoek zijn gedurende het hele seizoen geen verblijfplaatsen in bomen aangetroffen.

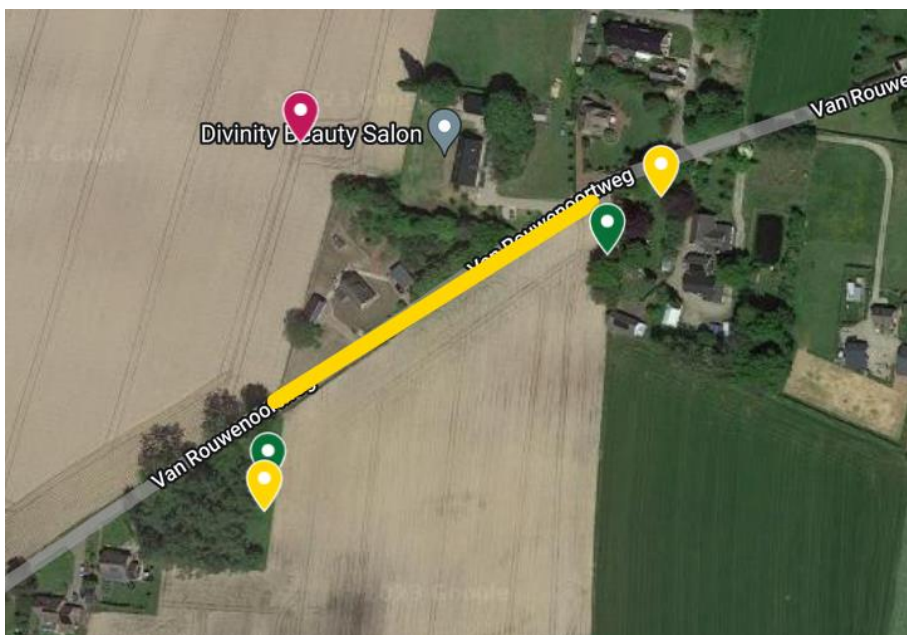
4.1.2 Foerageergebied

De locatie ligt op de overgang van bebouwing naar landbouwgebied. Algemeen voorkomende vleermuizen foerageren bij het plangebied door de aanwezigheid van (half)open gebiedjes. Zowel de gewone dwergvleermuis als laatvlieger foerageren langs het bosje en langs groen elementen van omliggende boerderijen. Drie exemplaren van de rosse vleermuis jaagden hoog boven de akkers en weilanden. De locaties van deze vleermuizen zijn ook weergegeven in afbeelding 4.

4.1.3 Vliegroute

Er is 1 vliegroute aangetroffen tijdens het onderzoek. Gewone dwergvleermuizen gebruiken de Van Rouwenootweg om zich te verplaatsen van de bebouwing naar foerageergebieden in het buitengebied, zoals kleine bosjes en bomensingels van boerderijen. De Van Rouwenootweg heeft als vliegroute wel enkele onderbrekingen, maar is een geschikte vliegroute omdat weinig verlichting aanwezig is. Deze vliegroute wordt gebruikt door 8 exemplaren van gewone dwergvleermuis.

Zie onderstaande afbeelding voor een totaaloverzicht van de foeragerende vleermuizen en de vliegroute.

Afbeelding 4: Visualisatie van foeragerende vleermuizen nabij de planlocatie

Gewone dwergvleermuis	Rosse vleermuis
Laatvlieger	Vliegroute gewone dwergvleermuis

4.2 Broedvogels

4.2.1 Steenuil

Tijdens het steenuil onderzoek zijn 2 territoria vastgesteld in de omgeving. Bij 1 van deze territoria is ook de nestplaats bekend. De steenuil is actief in het plangebied omdat er bij meerdere rasterpalen ook braakballen zijn gevonden. Deze steenuil broedt jaarlijks op het erf van de boerderij aan de Van Rouwenoortweg 38. Volgens de bewoner zit deze meestal in de conifeer midden op het erf. Een andere steenuil is waargenomen in de oostelijke richting aan de Oldegoorweg. Deze steenuil werd in de ochtend roepend waargenomen vanaf de schoorsteen van woonhuis Oldegoorweg 22. De afstand van deze waarneming bedraagt circa 1 km waardoor dit kwalificeert als een ander territorium. Zie onderstaande kaart voor een overzicht van de waarnemingen. De stippellijn geeft een benadering van het territorium, namelijk een cirkel met een straal van 300 meter ten opzichte van de nestlocatie.

Afbeelding 5: visualisatie van steenuil territorium en losse waarneming steenuil.

- Steenuil met nestlocatie
- Braakballen steenuil
- Waarneming steenuil met ander territorium

Zie onderstaande afbeelding voor de nestlocatie en aangetroffen sporen.

Afbeelding 6: aanduiding nestlocatie steenuil en aangetroffen braakballen op het naastgelegen akker.

4.2.2 Ransuil

Ransuilen zijn op geen van de inventarisatie avonden waargenomen. In het verleden zijn ransuilen waargenomen in het bosje. Op dit moment hebben ransuilen geen belang meer bij het bosje blijkt uit de inventarisaties. In een van de bomen was een middelgroot nest aanwezig, maar deze is in 2023 uit de boom gewaaid. Onder de boom met het nest zijn bovendien geen roestsporen gezien. Het nest is inmiddels niet meer aanwezig.

4.3 Zoogdieren

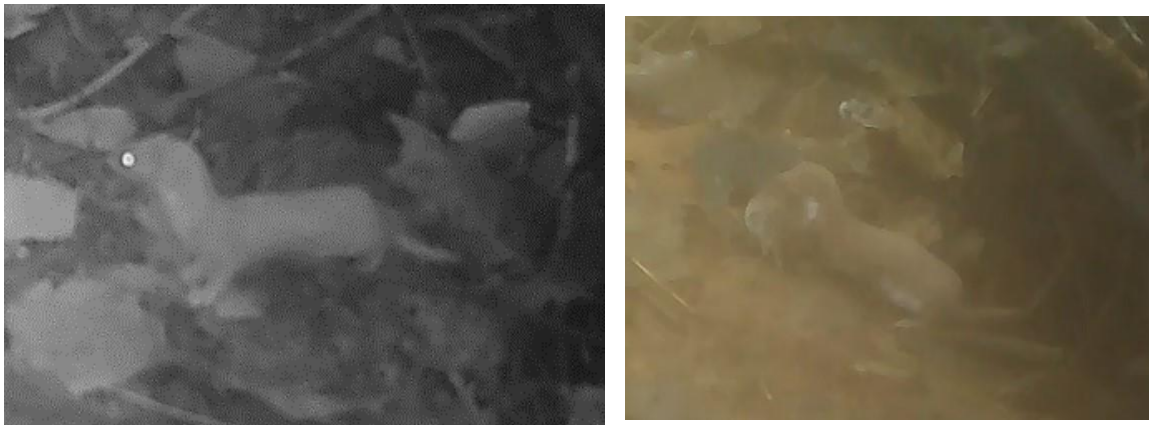
4.3.1 Kleine marterachtigen

Op de camerabeelden is te zien dat een steenmarter het bosje zo nu en dan doorkruist. Het plangebied is territorium van de steenmarter. Zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 7: schermafbeelding van de camera-afbeelding met daarop een steenmarter.

Hiernaast is ook jagende wezel aangetroffen. De wezel vindt in het bosje dekking en er zijn ook veel (konijnen)holen aanwezig die mogelijk als verblijfplaats voor de wezel functioneren.

Afbeelding 7: schermafbeelding van de camera-afbeelding met daarop een wezel met een prooi in de bek.

4.3.2 Das

De das is niet voorgekomen op de camerabeelden. Op de beelden is te zien dat er blaadjes rondom de pijp zijn opgehoopt, wat duidt op dat er niet actief wordt gegraven. In het recente verleden hebben hier vermoedelijk vossen gegraven. Op de camerabeelden is te zien dat konijnen momenteel gebruik maken van de pijpen. Er zijn tevens geen sporen van dassen aangetroffen.

4.4 Overige waarnemingen

4.4.1 Tijdens veldonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn diverse waarnemingen gedaan van soorten in de omgeving. De kaart geeft een overzicht van de overige waarnemingen in de omgeving. Wat opvalt is dat er erg veel konijnen in de omgeving actief zijn, vaak meerdere exemplaren. Volgens bewoners gebruiken vossen regelmatig de rand van het bosje als rustplaats.

Afbeelding 8: visualisatie van de overige waargenomen soorten nabij het plangebied.

	Buizerd		Roek
	Haas		Kauw
	Ekster		Zwarte kraai
	Bosuil		Vos
	Konijn		

Een buizerd werd gezien vliegend vanaf het bosje over de akker. Tijdens deze waarneming was een groot nest in de bomen aanwezig. Dit nest is in najaar 2023 uit de boom gewaaid. Zie onderstaande foto's voor een impressie.

Afbeelding 9: foto buizerd en nest in boom.

Huidige situatie nesten

Op het moment is er alleen een duivennest in 1 van de bomen aanwezig. Deze is beschermd binnen de broedperiode.

4.4.2 Camerabeelden

Op de camerabeelden zijn diverse soorten aangetroffen. Hieronder volgt een overzicht van de overige waargenomen soorten:

Vogels

Roodborstje, bosuil, ekster, havik, heggemus, houtduif, gaai, grote bonte specht, koolmees, vink, houtsnip, goudhaantje, merel, zanglijster, pimpelmees en winterkoninkje.

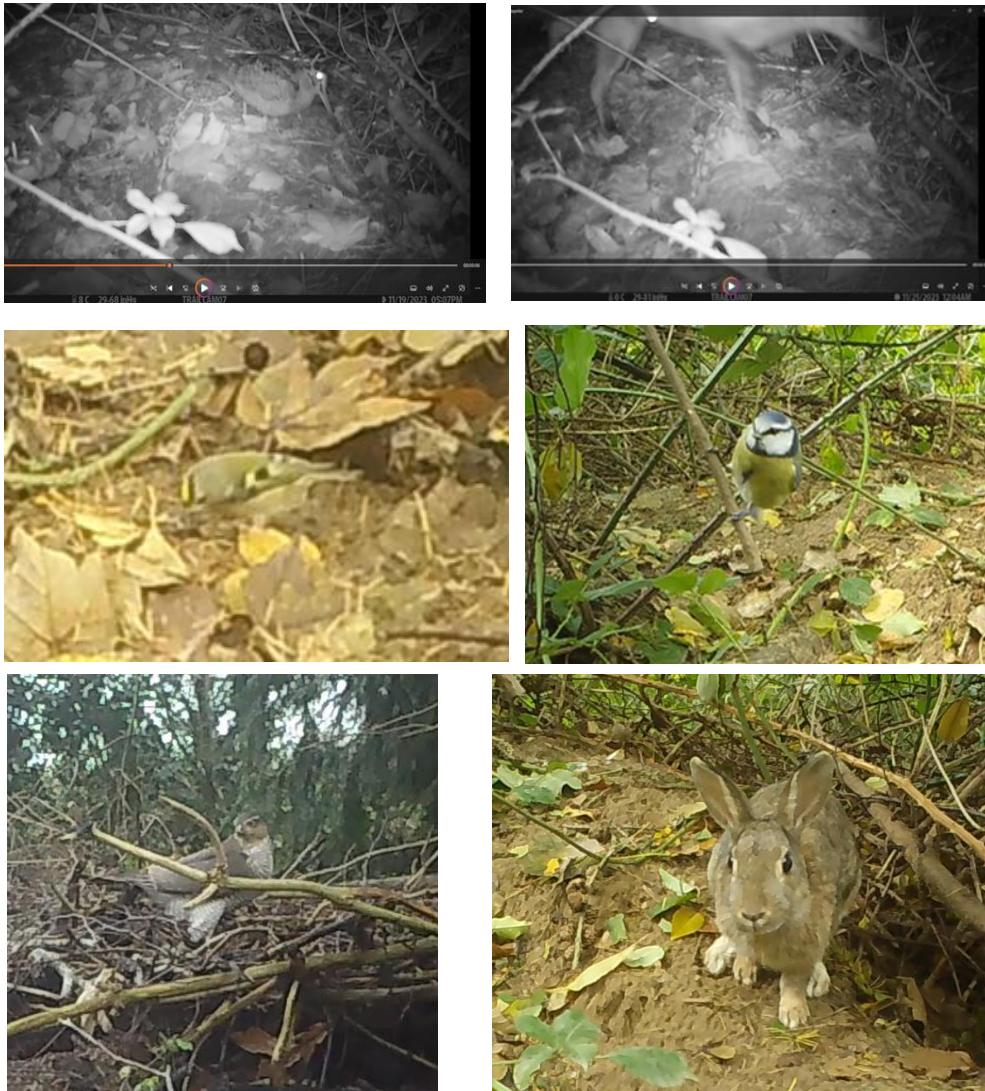
Zoogdieren

Vos, gewone bosmuis, bruine rat, konijn, rosse woelmuis en huiskat.

Insecten

Atalanta, bruine sprinkhaan, keizersvlieg, huisvlieg, stalvlieg. Verder komen in de omgeving ook tuinhommel, vuurwantsen, dans- en steekmuggen voor.

Zie onderstaande foto's voor een impressie van de camerabeelden.

Afbeelding 10: impressie van de camerabeelden. Van boven naar beneden, van links naar rechts: houtsnip, vos, goudhaantje, pimpelmees, havik(jong) en konijn.

4.4.3 Overig: kastjes

In het bosje zijn een nestkast voor vogels en een vlinderkastje aanwezig.

5. Conclusies

5.1 Vleermuizen

5.1.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek is in geen van de boomholtes een verblijf aangetroffen. Dit betekent dat er geen ontheffing nodig is wat betreft het verstoren of vernielen van verblijfplaatsen van vleermuizen.

De omgevingswet wordt wat betreft vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet overtreden. Een ontheffing is daarom niet noodzakelijk.

5.1.2 Foerageergebied

Foerageergebieden zijn uitsluitend beschermd indien deze essentieel zijn voor het functioneren van een verblijfplaats. Er zijn in de nabijheid van het plangebied meerdere foeragerende en passerende vleermuizen aangetroffen.

De gewone dwergvleermuizen en laatvliegers foerageren langs veel verschillende groenobjecten zoals kleine bosjes, heggen en bomensingels bij omliggende boerderijen. Dit type foerageergebied blijft behouden. De rosse vleermuis jaagt voornamelijk hoog boven open gebied. Hierdoor is het zeker dat de plannen voor woningbouw geen gevolgen hebben voor het foerageergebied van de rosse vleermuis.

De omgevingswet wordt wat betreft foerageergebied van vleermuizen niet overtreden. Een ontheffing is daarom niet noodzakelijk.

5.1.3 Vliegroute

De waargenomen vliegroute loopt langs de noordelijke kant van het akker. Dit is de Van Rouwenootweg. Er vliegen hier tot maximaal 8 individuen van gewone dwergvleermuis. Doordat de Van Rouwenootweg niet verlicht is, kan de vliegroute verstoord worden door straatverlichting en ontsluiting van de nieuwe woonwijk. In dit geval is er een overtreding van de Omgevingswet.

Er is mogelijk een overtreding van de Omgevingswet wat betreft vliegroutes van vleermuizen. Indien de vliegroute wordt verstoord, is er een ontheffing van de Omgevingswet nodig.

5.2 Broedvogels

5.2.1 Steenuil

Het plangebied is leefgebied van de steenuil. De steenuil heeft een vaste broedlocatie op de boerderij gelegen aan de Van Rouwenootweg 38. Braakballen zijn gevonden op rasterpalen die het plangebied omringen. De boerderij grenst aan het plangebied waardoor de woningbouw zich binnen 50 meter van de nestlocatie van de steenuil bevindt. Om de

woningbouw te kunnen realiseren is een beoordeling van het leefgebied van de steenuil nodig.

De Omgevingswet wordt wat betreft de steenuil mogelijk overtreden. Er moet een leefgebied beoordeling voor de steenuil worden uitgevoerd. Dit moet uitwijzen of er een vergunning van de omgevingswet benodigd is wat betreft het verstoren van het leefgebied en nestplaats van de steenuil.

5.2.2 Ransuil

Ransuilen zijn bij geen van de inventarisaties aangetroffen. Het nest in de boom, wat mogelijk een roest- of slaappleats was, is inmiddels uit de boom gewaaid en er zijn geen roestsporen aanwezig.

De omgevingswet wordt wat betreft de ransuil niet overtreden. Een vergunning is niet noodzakelijk.

5.3 Zoogdieren

5.3.1 Kleine marterachtigen

Steenmarter

Op de camerabeelden is te zien dat de steenmarter regelmatig actief is binnen het plangebied. Het plangebied is onderdeel van het territorium van de steenmarter. Het bosje ligt op de overgang van bebouwing naar buitengebied en biedt naast prooidieren ook schuilplaatsen.

Indien er versturende werkzaamheden aan het bosje plaatsvinden, is er sprake van een overtreding van de Omgevingswet. In dat geval is een ontheffing benodigd.

Wezel

Op de camerabeelden is een jagende wezel aangetroffen. De wezel jaagt op de rosse woelmuis die tevens op de beelden is gezien. Het bosje kwalificeert als essentieel leefgebied van de wezel. In het bosje zijn takkenhopen, struiken en konijnenholen aanwezig. De wezel gebruikt de plek als vaste-rust en verblijfplaats.

De Omgevingswet wordt wat betreft kleine marterachtigen mogelijk overtreden. Voor de wezel is een beoordeling nodig van het leefgebied. Dit moet uitwijzen of er een ontheffing nodig is.

5.3.2 Das

Op de camerabeelden zijn op geen enkel moment dassen aangetroffen. De burchten zijn gegraven door vossen en worden nu gebruikt door konijnen. Van de das zijn geen sporen aangetroffen. Het is daarom uit te sluiten dat de das aanwezig is in het plangebied.

De Omgevingswet wordt wat betreft de das niet overtreden.

5.4 Overige waarnemingen

5.4.1 Intrinsieke waarde

Elke inheemse soort is beschermd voor diens intrinsieke waarde. Dit geldt ook voor soorten die niet worden vermeld in het Besluit Activiteiten Leefomgeving en voor vrijgestelde soorten. Meer informatie in §6.1 Intrinsieke waarde.

5.4.2 Vrijgestelde soorten

De volgende soorten zijn vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkeling in Gelderland: gewone bosmuis, bruine rat, haas, rosse woelmuis, vos en konijn. Voor deze soorten zijn geen verdere maatregelen nodig.

5.4.3 Bescherming vogels tijdens het broedseizoen

Alle inheemse vogels, zoals de aangetroffen houtduif, roodborstje, heggenmus, vink, houtsnip, goudhaantje, gaai, merel, zanglijster en winterkoninkje zijn in het broedseizoen beschermd. Indien het nodig is (om delen van) het bosje te verwijderen dient dit te gebeuren buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is dient de locatie vooraf te worden gecontroleerd door een ecooloog.

5.4.4 Categorie 4 jaarrond beschermde nesten

De buizerd en de ransuil hebben een categorie 4 jaarrond beschermd nest. De havik is ook eenmalig gezien op de camerabeelden. Het grote nest in het bosje is niet meer aanwezig. Het nest is uit de bomen gewaaid waardoor het uit te sluiten is dat er categorie 4 nesten in het plangebied verstoord gaan worden.

5.4.5 Categorie 5 jaarrond beschermde nesten bij onvoldoende alternatieven

Voor vogels met een categorie 5 nest, namelijk bosuil, ekster, grote bonte specht, koolmees en pimpelmees, is er voldoende alternatief in de omgeving. In het buitengebied zijn veel boerderijen met groenelementen om nesten in te kunnen maken. Overige vogels met een categorie 5 nest zoals de zwarte kraai is alleen in de wijdere omgeving aangetroffen en niet gezien in het bosje.

5.4.6 Overige soorten

Overige soorten zijn wijdverspreide insecten waarvoor geen beschermingsregime geldt. Het gaat hier om de atalanta, bruine sprinkhaan tuinhommel, en soorten van vliegen, muggen en wantsen.

6. Samenvatting

Onderzochte soort of soortgroep		Overtreding Omgevingswet	Aantal	Verdere maatregelen
Vleermuizen	Vaste rust- en verblijfplaatsen	Nee	n.v.t.	n.v.t.
	Foerageergebied	Nee	n.v.t.	Geen
	Vliegroute	Mogelijk	1	Bij plaatsen verlichting en kappen bosje vergunning Omgevingswet nodig
Broedvogels	Steenuil	Ja	1	Beoordeling uitvoeren leefgebied steenuil
	Ransuil	Nee	n.v.t.	n.v.t.
Zoogdieren	Steenmarter	Mogelijk	1	Intact laten bosje
	Wezel	Mogelijk	1	Beoordeling leefgebied uitvoeren
	Das	Nee	n.v.t.	n.v.t.
Overige waarnemingen		Mogelijk, voor broedvogels bij aantasten bosje in de broedperiode	n.v.t.	Bosje alleen aantasten buiten de broedperiode
		Vogel en vlinderkastje		Bij aantasten bosje vlinder en vogelkastje verhangen voor aanvang broedperiode (maart)

7. Advies

7.1 Intrinsieke waarde

Onder het Besluit Activiteiten Leefomgeving wordt elk in het wild levende dier of inheemse plant beschermd. Ook diersoorten of diergroepen, die niet in de lijsten van dit Besluit worden genoemd. Voorwaarde is wel dat het inheemse dieren betreft. Dit is de intrinsieke waarde van het dier of de plant en valt onder de zorgplicht.

Direct voorafgaande aan de werkzaamheden dient het plangebied en de directe omgeving gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van dieren. Ook tijdens de werkzaamheden dient met de aanwezigheid van dieren rekening te worden gehouden. Worden dieren aangetroffen dan moet deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen, of moet het dier in veiligheid gebracht worden. Worden onverhoopt beschermde diersoorten aangetroffen dan moeten de werkzaamheden worden gestaakt en een passende oplossing worden gezocht.

7.2 Algemeen versterken van de biodiversiteit bij nieuwbouw

Met eenvoudige middelen kunnen voor verschillende planten en dieren belangrijke voorzieningen worden gerealiseerd die de kwaliteit van hun leefgebied kunnen verbeteren en hun aantallen kunnen laten groeien.

In het gebied zijn vleermuizen actief. Met het uiteindelijke ontwerp van de woningen en buitenruimte kan veel voor deze kwetsbare dieren worden gedaan. Daarbij kan worden gedacht aan een bredere open stootvoeg met toegang tot de spouw of speciale voorzieningen in de spouwmuur (met bijvoorbeeld een griplaag) of het dak. Ook voor vogels zoals de huismus kan met eenvoudige middelen veel worden gedaan voor deze soort, bijvoorbeeld door het afzien van vogelschroten of deze te plaatsen op het 3^e panlat. Zorg wel dat de daken voorzien zijn van hard isolatiemateriaal, anders maken ze het kapot. Voor de gierzwaluw kan nestgelegenheid worden gecreëerd door het laten oversteken van de kantpannen en hieronder een nestlocatie te realiseren. Hiernaast kunnen voor al deze soorten nestkasten worden ingebouwd.

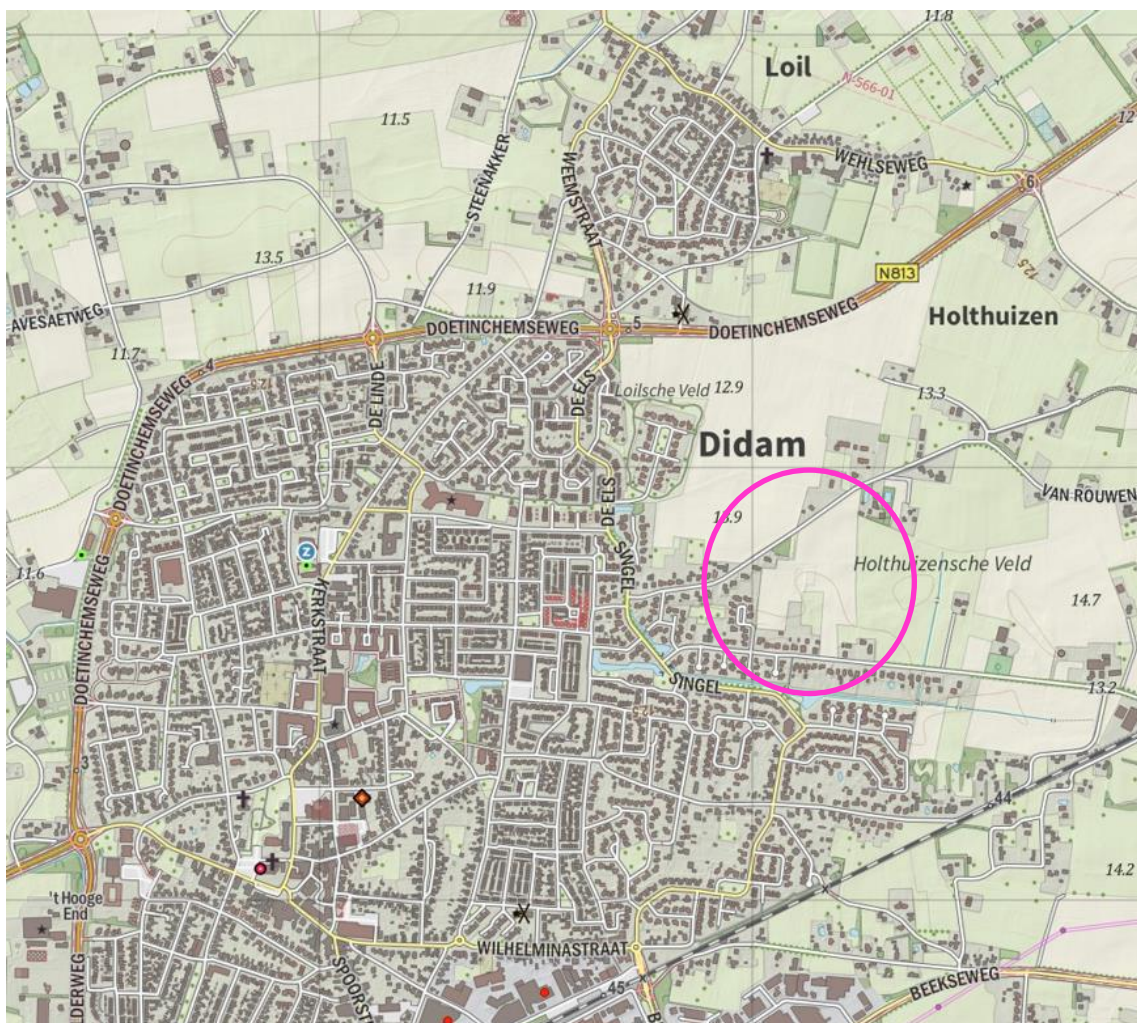
Het planten van meer bloemen, eventueel in combinatie met een insectenhotel of insectenburcht, is eenvoudige methode om de aantallen van vlinders en ander insecten te laten groeien. Een variatie aan beplanting zorgt voor een hogere diversiteit aan insectensoorten. Hierbij kan ook worden gedacht aan beplanting op gevels of groendaken.

Voor zoogdieren kan veel worden gedaan door het creëren van takkenhopen of 'rommelhoekjes'. Hiernaast kunnen verblijven worden geplaatst voor marters en egels.

De dieren geven geen enkele vorm van overlast en dragen bij aan een gezond leefmilieu. Met het uiteindelijke ontwerp en materiaalkeuze kan veel voor deze dieren worden gedaan. Wij adviseren u graag over de mogelijkheden voor het groen inrichten van de buitenruimte.

Bijlage 1: Quicksan natuuronderzoek

Quickscan natuuronderzoek van landbouwgrond tussen de Heeghstraat en Van Rouwenortweg te Didam

Quickscan natuuronderzoek van landbouwgrond tussen de Heeghstraat en Van Rouwenootweg te Didam

Opdrachtgever: Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam

Datum: 25 oktober 2022

Status: **Definitief**

Uitvoering: Forest Groen Consult B.V.
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
Telefoon: 0314 642221
E-mail: info@forestgroenconsult.nl
Website: www.forestgroenconsult.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Beschrijving van het plangebied	6
2.1	Beschrijving onderzoek	7
2.2	Natura 2000.....	7
2.3	Gelders Natuurnetwerk.....	8
3	Resultaten	9
3.1	Flora.....	9
3.2	Zoogdieren	10
3.3	Amfibieën	11
3.4	Reptielen	11
3.5	Ongewervelden	11
3.6	Broedvogels.....	11
3.7	Vissen	11
3.8	Vleermuizen	11
3.8.1	Gebouwen	11
3.8.2	Bomen	11
4	Conclusie	12
4.1	Flora.....	12
4.2	Zoogdieren	12
4.3	Amfibieën	12
4.4	Reptielen	13
4.5	Ongewervelden	13
4.5.1	Vlinders.....	13
4.5.2	Libellen	13
4.5.3	Overige ongewervelden	13
4.6	Broedvogels.....	13
4.7	Vissen	14
4.8	Vleermuizen	14
4.8.1	Vaste rust- en verblijfplaatsen	14
4.8.2	Foerageergebied	14
4.8.3	Vliegroute	15
4.9	Samenvatting.....	15
4.10	Natura 2000.....	15
4.11	Gelders Natuurnetwerk.....	16
4.12	Houtopstanden.....	16
5	Advies	17
5.1	Intrinsieke waarde.....	17
5.2	Waardevol bosje.....	17
5.3	Algemeen versterken van de biodiversiteit	17
6	Literatuurlijst	19
6.1	Websites.....	19
6.2	Verspreidingsatlassen	19

6.3	Overige literatuur	19
	Bijlage 1: Foto-impressie plangebied	20
	Bijlage 2: Gegevens NDF	22

1 Inleiding

In opdracht van gemeente Montferland is een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd op landbouwgrond ten oosten van de woonkern Didam. Het veldbezoek is op 23 maart 2022 uitgevoerd.

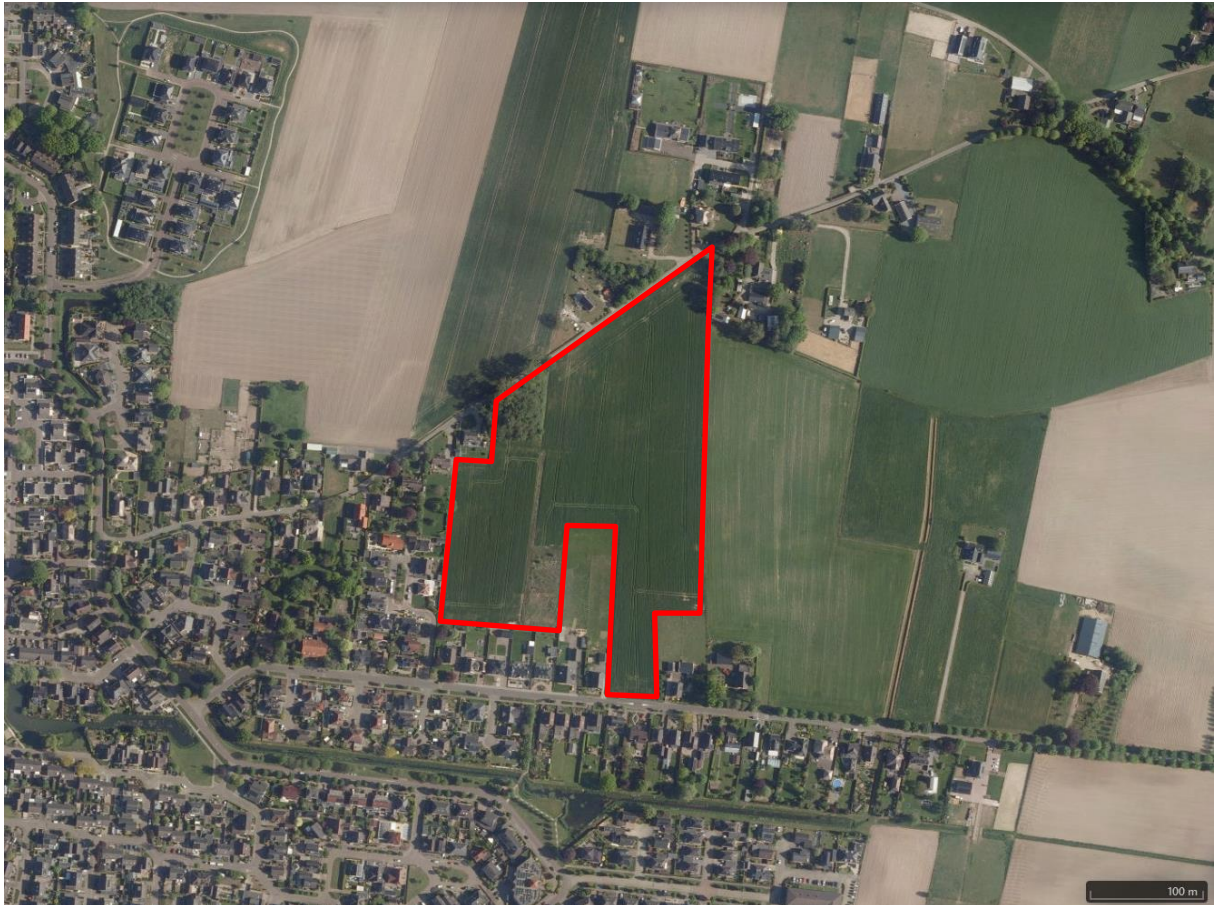
De reden voor deze quickscan zijn plannen voor toekomstige woningbouw op de huidige landbouwgrond. Om dit mogelijk te maken moet de bestemming gewijzigd worden. Onderzocht is of de omvorming gevolgen kan hebben voor beschermde dier- en plantensoorten.

Een quickscan is een eerste opname die inzicht geeft in de eventuele aanwezigheid van beschermde dier- en plantensoorten. De quickscan bestaat uit een veldbezoek en wordt aangevuld met gegevens uit openbaar toegankelijke bronnen als verspreidingsatlassen en waarneming sites. Op basis van de resultaten kan nader aanvullend onderzoek naar een of meerdere soorten noodzakelijk zijn.

Het onderzoek is uitgevoerd door ..., werkzaam bij Foreest Groen Consult. De rapportage is opgesteld door

2 Beschrijving van het plangebied

Het onderzochte gebied bestaat uit een akker waar over de jaren heen suikerbieten en gerst op is geteeld. De grond in het gebied is zandig. In de noordwestelijke hoek is een bosje gelegen. Dit bosje heeft een oppervlakte van circa een kwart hectare en is grotendeels begroeid met dicht struikgewas. Verder grenzen het perceel aan tuinen van bewoners van de wijk De Heegh.

Afbeelding 1: ligging van het plangebied. Het plangebied is met een rode lijn omcirkeld. (bron: <https://topotijdreis.nl>)

2.1 Beschrijving onderzoek

Weersgesteldheid tijdens de veldbezoek.

Datum: 23 maart 2022

Temperatuur: 18 °C

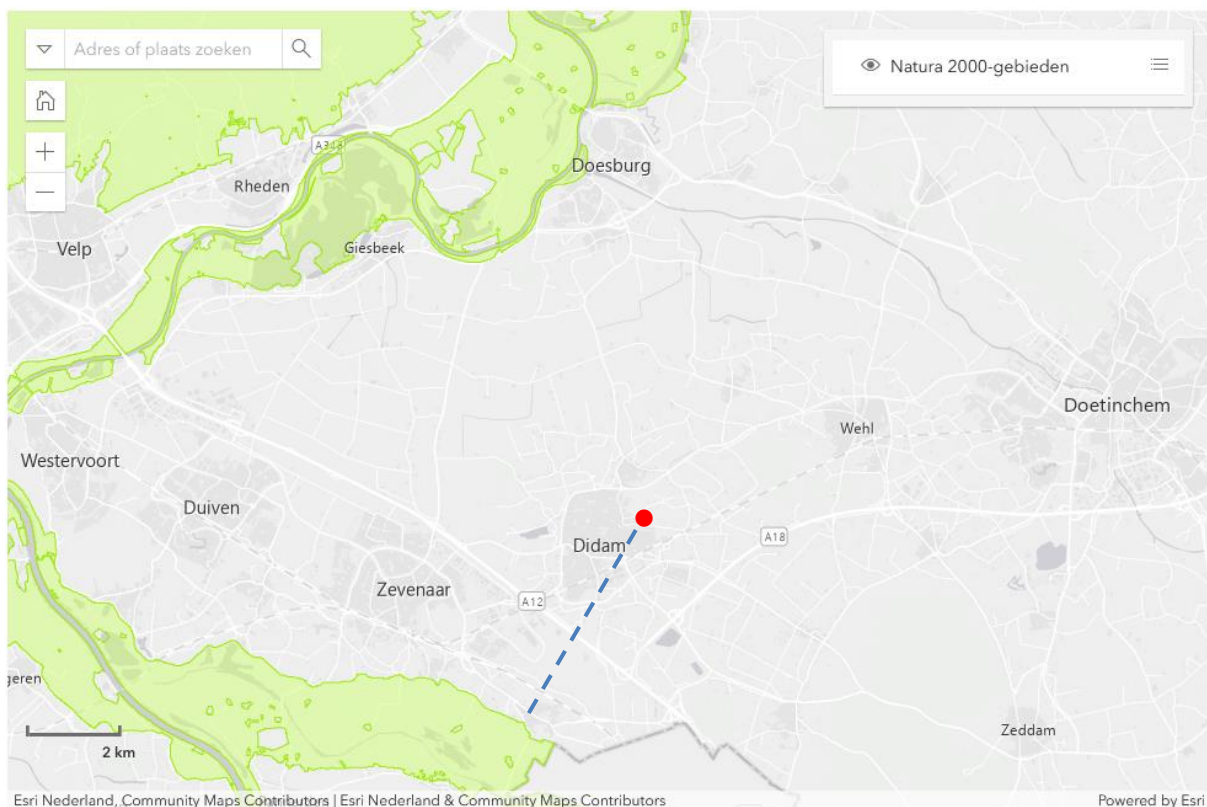
Windkracht: 0 Bft

Omschrijving: Helderblauwe lucht en felle zon. Geen neerslag.

Het terrein is systematisch nagezocht op soorten. Alle soorten zijn genoteerd. Vervolgens zijn verspreidingsatlassen en openbare bronnen nagezocht op eventuele waarnemingen van beschermde soorten die voor de plannen van belang kunnen zijn.

2.2 Natura 2000

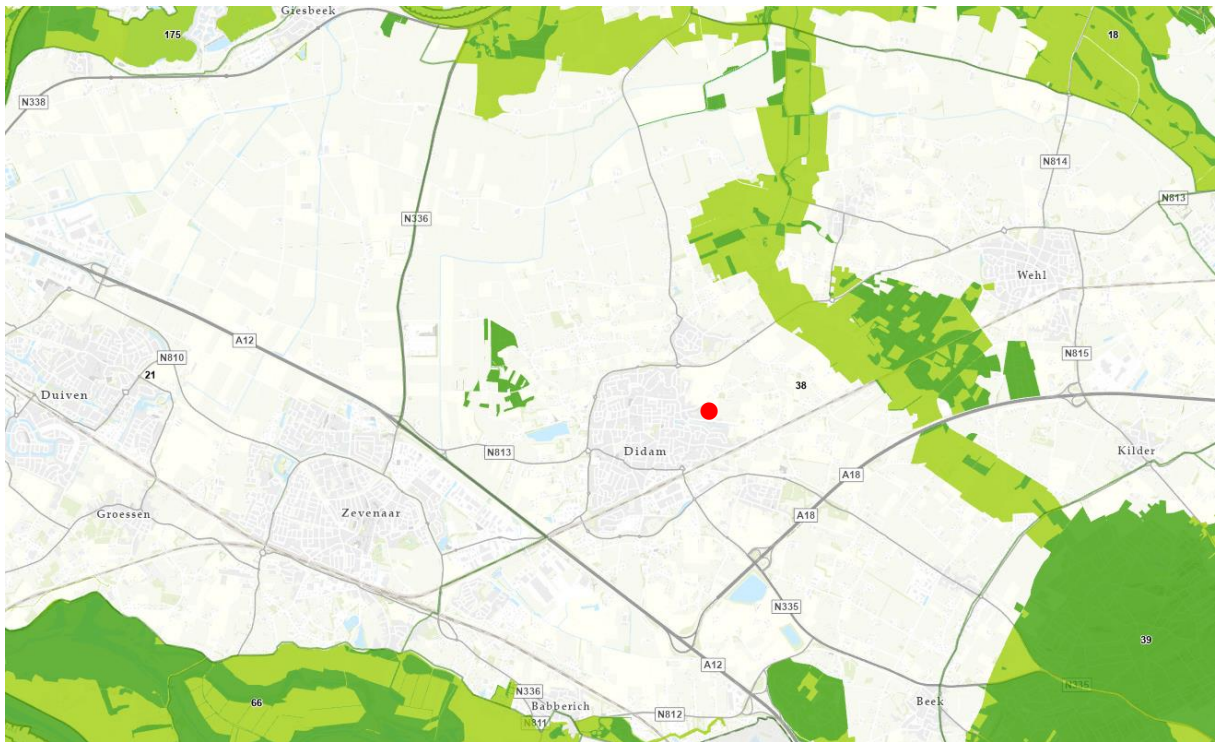
Het plangebied ligt niet in een Natura 2000 gebied. Natura 2000 gebied Rijntakken ligt op ongeveer 4,8 km afstand ten zuidwesten van de planlocatie.

Afbeelding 2: ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000 gebieden (groen). De locatie van het plangebied is met een rode marker aangegeven. (bron: <https://www.natura2000.nl/gebieden>)

2.3 Gelders Natuurnetwerk

Het plangebied ligt niet in een gebied van het Gelders Natuurnetwerk of de Groene Ontwikkelingszone. Delen van dit netwerk liggen niet ver ten oosten van de planlocatie.

Afbeelding 3: ligging van het plangebied ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (donkergroen) en de Groene Ontwikkelingszone (lichtgroen). De locatie van het plangebied is met een rode marker aangegeven. (bron: <http://gelderland.maps.arcgis.com>)

3 Resultaten

3.1 Flora

Op het perceel zijn de volgende planten aangetroffen:

- Akkerdistel
- Akkerereprijs
- Bijvoet
- Canadese fijnstraal
- Duizendblad
- Fluitenkruid
- Gestreepte witbol
- Gewone braam
- Gewone hoornbloem
- Gewone vlier
- Grote brandnetel
- Hondsdraf
- Hulst
- Jakobskruid
- Japanse lariks
- Kleefkruid
- Klein kruiskruid
- Kleine klaver
- Kleine veldkers
- Klimop
- Magnolia sp.
- Paarse dovenetel
- Populier
- Ridderzuring
- Ruwe berk
- Scherpe boterbloem
- Schijnicipres (*Chamaecyparis* ssp.)
- Smalle weegbree
- Speenkruid
- Speerdistel
- Taxus
- Veldbeemdgras
- Vergeet-me-nietje
- Zachte ooievaarsbek
- Zevenblad
- Zomereik

3.2 Zoogdieren

Op het perceel zijn de volgende zoogdieren (of diersporen) aangetroffen:

- Bruine rat
- Haas
- Konijn
- Veldmuis
- Vos

Afbeelding 4: schermafbeelding uit video van moedervos met vier jongen bij het bosje. (mei 2022)

3.3 Amfibieën

Op het perceel zijn geen amfibieën aangetroffen.

3.4 Reptielen

Op het perceel zijn geen reptielen aangetroffen.

3.5 Ongewervelden

Op het perceel zijn de volgende ongewervelden aangetroffen:

- Aardhommel
- Akkerhommel
- Dagpauwoog
- Gewone wesp
- Lieveheersbeestje
- Steenhommel

3.6 Broedvogels

Op het perceel zijn de volgende broedvogels aangetroffen:

- Ekster
- Buizerd
- Kauw
- Houtduif
- Koolmees
- Grote bonte specht (hol)
- Huismus (rond aangrenzende tuinen)

3.7 Vissen

Op het perceel zijn geen vissen aangetroffen. Open water ontbreekt.

3.8 Vleermuizen

3.8.1 Gebouwen

Gebouwen ontbreken in het plangebied.

3.8.2 Bomen

Bomen zijn enkel aanwezig in het bosje. Hier staan verschillende soorten bomen die een stam met een diameter groter dan 30 cm hebben. De oudere bomen kunnen spleten of spechtholte bevatten die van belang kunnen zijn voor vleermuizen.

4 Conclusie

4.1 Flora

De aangetroffen plantensoorten zijn algemeen voorkomend. Ook uit de verspreidingsgegevens blijkt dat kwetsbare beschermde soorten niet voorkomen in de directe omgeving.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep flora niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.2 Zoogdieren

Het plangebied biedt huisvesting aan verscheidene zoogdiersoorten. In het open veld verblijven veldmuizen en hazen. Het bosje is een bijzonder biotoop in het verder open landschap. De hoge bomen en dicht struikgewas zorgen voor schaduw en beschutting. Dit stukje met diverse vegetatie is van groot belang voor diersoorten die daar afhankelijk van zijn. Hier zijn dan ook holen van vossen en konijnen aangetroffen. Eekhoornnesten of dassenburchten zijn niet gevonden in het bosje.

Voor veldmuis, egel, haas, konijn en vos geldt vrijstelling in provincie Gelderland in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden (Omgevingsverordening Gelderland artikel 3.68).

Steenmarter en wezel komen voor in de directe omgeving. Deze dieren zijn afhankelijk van beschutting om niet ten prooi te vallen aan roofdieren. Het bosje en ruige vegetatie aan de randen van het perceel kunnen van belang zijn voor marters.

Op een iets grotere afstand komen ook boommarter, bunzing en hermelijn voor. Ook voor deze drie soorten geldt dat het bosje en de randen van het perceel van belang kunnen zijn. Ook de eventuele verstoring die optreedt na het bebouwen kan van invloed zijn op het functioneren van een vaste rust- en verblijfplaats. De locatie kan via kleinere bosjes en landschappelijke beplantingen door deze soorten worden bereikt.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep zoogdieren mogelijk overtreden. Nader onderzoek naar steen- en boommarter en de kleine marterachtigen is noodzakelijk.

4.3 Amfibieën

De voortplantingshabitat voor amfibieën ontbreekt. Openwater is niet aanwezig. Waarnemingen van beschermde amfibieën zijn niet aanwezig.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep amfibieën niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.4 Reptielen

Reptielen komen niet voor in de directe omgeving. De landbouwgrond biedt geen geschikt habitat voor reptielen. Het is uitgesloten dat deze soortgroep op het plangebied wordt aangetroffen.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep reptielen niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.5 Ongewervelden

4.5.1 Vlinders

Beschermde vlindersoorten zijn niet aanwezig in de directe omgeving. Geschikte waardplanten ontbreken.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep vlinders niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.5.2 Libellen

Beschermde libelsoorten zijn niet aanwezig in de directe omgeving. Voortplantingswater is niet aanwezig.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep libellen niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.5.3 Overige ongewervelden

De specifieke biotoeppen die de beschermde ongewervelden stellen zijn niet aanwezig in het plangebied. Hierdoor is het uitgesloten dat deze beschermde soorten aanwezig zijn.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep overige ongewervelden niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.6 Broedvogels

Huismussen komen voor bij de huizen en tuinen naast het plangebied. Huismussen kunnen door het plangebied vliegen, maar het open agrarisch gebied behoort niet tot functioneel leefgebied van de huismus. De ontwikkeling van het gebied heeft geen negatief effect op huismus. Deze vogels voelen zich thuis in woonwijken.

Ransuilen komen zeker voor in de omgeving (NDFP en waarneming.nl). Vanuit buurtbewoners is vernomen dat ransuilen ook gebruik maken van het bosje. De ransuil roest bij voorkeur in naaldbomen, welke hier te vinden zijn. Grote nesten (bijvoorbeeld van kraai of ekster) die eventueel bewoond kunnen worden door ransuilen of andere roofvogels met

jaarrond beschermde nesten zijn niet ontdekt. Het is verboden opzettelijk rustplaatsen van vogels te vernielen of te beschadigen (Wet natuurbescherming Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn).

In de omgeving van de Heeghstraat 39 is een bewoonde steenuilenkast. De steenuil jaagt binnen 500 meter vanaf de locatie. Het plangebied valt voor een deel binnen deze actieradius. Onderzoek moet uitwijzen in hoeverre het plangebied tot het functionele leefgebied van dit broedpaar hoort.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep broedvogels mogelijk overtreden. Nader onderzoek naar het gebruik van het bosje door ransuil en het belang van het gebied voor de steenuil is noodzakelijk.

4.7 Vissen

Niet van toepassing, de soortgroep is zeker niet aanwezig.

4.8 Vleermuizen

4.8.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Er zijn waarnemingen bekend van laatvlieger, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis binnen een straal van een kilometer rondom de locatie. Laatvliegers verblijven in gebouwen. Ook gewone dwergvleermuizen verblijven bijna altijd in gebouwen en slechts zelden in bomen. Deze soorten zullen geen geschikte verblijfplaatsen kunnen vinden in het plangebied. Gewone grootoorvleermuizen kunnen (in de zomer) gebruik maken van bomenholten als verblijfplaats. Het bosje heeft enkele potentiële verblijfplaatsen voor deze soort of een andere boombewonende soort.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk.

4.8.2 Foerageergebied

Foerageergebieden zijn uitsluitend beschermd als deze een essentieel onderdeel vormen bij een vaste rust- en verblijfplaats. De afstand tussen verblijfplaats en jachtgebied van gewone grootoorvleermuizen bedraagt over het algemeen niet meer dan een halve kilometer. Dit betekent dat gewone grootoorvleermuizen mogelijk in buurt van het plangebied jagen. Prooien worden veelal van bladeren of de grond gegrepen. Omdat slechts een beperkte hoeveelheid bomen/struiken te vinden zijn in het verder open landschap, kan het bosje essentieel zijn voor gewone grootoorvleermuizen om te kunnen jagen.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de foerageergebieden van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk.

4.8.3 Vliegrouete

Vleermuizen benutten beschutte trajecten om foerageergebieden te bereiken. Deze vliegrouetes kunnen bijvoorbeeld langs bomenrijen, gebouwen of watergangen lopen. Gewoonlijk blijven ze daarbij zoveel mogelijk in de beschutting van de structuren, maar moeten ze soms enkele tientallen meters door open gebied overbruggen.

Het bosje ligt redelijk geïsoleerd van andere hoge vegetatie. Hoewel de afstand tussen deze en andere bomen vrij groot ($>70 \text{ m}^1$) is, kan het niet worden uitgesloten dat het onderdeel uitmaakt van een vleermuisvliegrouete. De bomen langs de Van Rouwenootweg bieden namelijk één van de weinige opties om beschut door het open landschap van west naar oost te vliegen.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft vliegroueten van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk.

4.9 Samenvatting

Onderdeel	Overtreding Wet natuurbescherming	Nader onderzoek	Periode	Mitigatie
Flora	Nee	Nee		
Zoogdieren	Mogelijk bij aantasten bosje	Ja, naar belang voor steen, boommarter en kleine marterachtigen	Het hele jaar d.m.v. cameravallen. Tussen 1 april en 1 september, gedurende zes weken; of buiten deze periode, gedurende drie maanden.	Bosje niet aantasten
Amfibieën	Nee	Nee		
Reptielen	Nee	Nee		
Ongewervelden	Nee	Nee		
Broedvogels	Mogelijk	Ja, naar het gebruik van het bosje door ransuilen	Hele jaar, maar hoofdzakelijk wintermaanden (tijdens roest)	Bosje niet aantasten
Vissen	Nee	Nee		
Vleermuizen	Mogelijk (voornamelijk gewone grootoorvleermuizen)	Ja, naar vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroueten	Conform vleermuisprotocol 2021	Bosje niet aantasten

4.10 Natura 2000

Het plangebied ligt buiten de Natura 2000 gebieden en op ruime afstand tot deze gebieden. De meeste invloeden worden door deze afstand van een aantal kilometers geabsorbeerd. Echter, stikstof die vrijkomt tijdens de bouw kan mogelijk van invloed zijn op de Natura 2000 gebieden. Bij grootschalige bouwprojecten is een beoordeling van de externe werking vereist. Het bevoegde gezag kan daarbij om een AERIUS berekening vragen.

4.11 Gelders Natuurnetwerk

Het plangebied ligt buiten een Natuurgebied of Groene Ontwikkelingszone van het Gelders Natuurnetwerk. De kernkwaliteiten zijn niet van toepassing op dit gebied.

4.12 Houtopstanden

Het bosje ligt buiten de grens bebouwde kom boswet en is 2300 m² groot. Moet dit bosje geheel of gedeeltelijk worden geveld dan is een melding noodzakelijk bij de provincie Gelderland. De oppervlakte die verloren gaat zal moeten worden gecompenseerd.

5 Advies

5.1 Intrinsieke waarde

Onder de Wet natuurbescherming wordt elk in het wild levende dier of inheemse plant beschermd. Ook diersoorten of diergroepen, die niet in de lijsten van Wet natuurbescherming voorkomen, bezitten deze bescherming. Voorwaarde is wel dat het inheemse dieren betreft. Dit is de intrinsieke waarde van het dier of de plant.

Het is daarom aan te bevelen om direct voorafgaande aan de werkzaamheden in het plangebied en de omgeving te controleren op de aanwezigheid van dieren. Worden dieren aangetroffen moeten deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen. Ook tijdens de werkzaamheden dient met de aanwezigheid van dieren rekening te worden gehouden. Treft men een dier aan dan moet deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen, of moet het dier in veiligheid gebracht worden. Worden onverhoopt beschermde diersoorten aangetroffen dan moeten de werkzaamheden worden gestaakt en een passende oplossing worden gezocht.

5.2 Waardevol bosje

Het bosje in de noordwestelijke hoek is een redelijk uniek biotoop in de omgeving. De vegetatie zorgt voor schaduw, vochtretentie en verkoeling waardoor een ander microklimaat ontstaat dan in het open veld. Er groeien plantsoorten (ofschoon niet wettelijk beschermde soorten) die hier afhankelijk van zijn. De dichte en enigszins ruige begroeiing biedt beschutting en kan fungeren als toevluchtsoord voor dieren. De leefgemeenschap van het bosjes heeft een andere samenstelling dan die van het open veld. Verdwijnen van het bosje zal naar inschatting afdoen aan de diversiteit van het landschap en de voorkomende natuur.

Het is de moeite waard om het behoud van het bosje te bepleiten. Advies is om het bosje in te passen, of zelfs uit te breiden, in het plan voor de ontwikkeling van het gebied. Alternatieve stukken 'groen' met een vergelijkbaar ruig karakter creëren is ook een optie om de (bio)diversiteit te behouden/bevorderen. Hierbij moet ook aandacht worden besteed aan de bereikbaarheid van dit bosje. Wordt dit een eilandje in een volledig verstedelijkt gebied dan gaan grote delen van de (huidige) en toekomstige waarde verloren.

5.3 Algemeen versterken van de biodiversiteit

Niet alleen het bosje is van belang. Voor biodiversiteit. Met eenvoudige middelen kunnen voor verschillende planten en dieren belangrijke voorzieningen worden gerealiseerd die de kwaliteit van hun leefgebied kunnen verbeteren en hun aantallen kunnen laten groeien.

Huizen kunnen natuur inclusief worden ontworpen. Daarbij kan worden gedacht aan het aanbrengen van kleine openingen in muren en daken voor vogels en vleermuizen. Zorg wel dat de daken voorzien zijn van hard isolatiemateriaal, anders maken dieren dit mogelijk

kapot. Ook kunnen goede verblijfplaatsen in spouwmuren worden gecreëerd door de openruimte in spouwmuren, de luchtspouw, te vergroten met 1 cm tot 3 cm. Verblijfplaatsen in huizen voor vleermuizen kunnen nog aantrekkelijker worden gemaakt door isolatiemateriaal en spouwmuren te voorzien van een griplaat.

De aanleg van houtwallen, mantel/zoomvegetatie, natuurvriendelijke oevers en heggen kunnen helpen het leefgebied van kleine zoogdieren te verbeteren. Maar ook het creëren van ruigte, takkenhopen en -rillen (dat loopt als een lint door het landschap) en hopen stenen kunnen hierbij helpen.

Het planten/zaaien van meer bloemen is eenvoudige methode om de aantallen van vlinders en ander insecten te laten groeien.

Bij de inrichting van het landschap kan het beste met gebiedseigen plantensoorten, bodemmateriaal en (grond)water worden gewerkt. Ook is het slim om vanaf het begin gelaagdheid in te brengen met daarbij een boom-, struik- en kruidlaag. Een goede methode hiervoor is de zogenaamde IBR methode (<https://www.ruyteninstituut.nl/ibr>). Bij deze methode wordt gebruik gemaakt van meer volgroeid plantenmateriaal die direct op eindafstand worden geplant. Hiermee krijgt elke plant de ruimte zich op natuurlijke wijze naar volwassen afmetingen te ontwikkelen.

Naast de gelaagdheid in de vegetatie, draagt het creëren van andere vormen van variatie in het landschap, zoals nat-droog, ruig-geordend, hoog-laag, ook bij het de kwaliteit van het leefgebied voor vele soorten.

Ten slotte kan het plaggen van de toplaag van de bodem in vaak agrarische gebieden bijdragen aan een meer schrale uitgangssituatie doordat overtollige mineralen worden afgevoerd. Dit verhoogt uiteindelijk de biodiversiteit doordat planten die profiteren van deze voedselrijkdom, de andere soorten niet meer kunnen overgroeien.

6 Literatuurlijst

6.1 Websites

- ❑ www.quickscanhulp.nl
- ❑ www.verspreidingsatlas.nl
- ❑ www.ravon.nl
- ❑ www.telmee.nl
- ❑ www.eis-nederland.nl
- ❑ www.determineren.nederlandsesoorten.nl
- ❑ www.gelderland.nl
- ❑ www.libellenet.nl
- ❑ www.vlindernet.nl
- ❑ www.sovon.nl

6.2 Verspreidingsatlassen

- ❑ Atlas van de Nederlandse broedvogels, verspreiding en bescherming, Nederlandse fauna 5
- ❑ De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming, Nederlandse fauna 7
- ❑ De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse fauna 9
- ❑ Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Natuur van Nederland 12
- ❑ Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie
- ❑ Vademecum wilde planten
- ❑ Flora van Nederland

6.3 Overige literatuur

- ❑ Arcadis De staat van instandhouding, factsheets voor 25 soorten in Gelderland (PS2018-372)

Bijlage 1: Foto-impressie plangebied

Foto 1: links, noordkant van grasland.

Foto 2: rechts, een hol onder de haag, waarschijnlijk uitgegraven door een vos.

Foto 3: links, de verruigde rand langs de akker gezien vanaf de weide.

Foto 4: rechts, akker.

Foto 5: links, zuidkant van de akker, en uitzicht op het bosje.

Foto 6: rechts, vossenhol in het bosje.

Foto 7: links, vossenburcht in het bosje.

Foto 8: rechts, rand van de akker met daarnaast hoge braamstruiken.

Bijlage 2: Gegevens NDFF

Project : Van Rouwenootweg Didam
Referentie: Potentiële uitbreidingslocatie
woningbouw
Datum : 29 maart 2022

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - leveringuit de NDFF.

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - leveringuit de NDFF. disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijkelandelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbaraarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is inopbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in deNDFF zijn gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn omanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Copyright vermelden bij verwijzen of citeren naar deze levering: '© NDFF - quickscanhulp.nl 29 maart 2022' Op de volgende pagina's vindt u de lijst met soorten en afstanden ten opzichte van hetplangebied dat deze soorten zijn waargenomen. Een toelichting op deze lijst is te vinden op: www.quickscanhulp.nl.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de helpdesk van HetNatuurloket:

E-mail: serviceteamndff@natuurloket.nl
Telefoon: 0800 2356333

Disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijkelandelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbaraarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is inopbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in deNDFF zijn gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn omanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten. Hoewel het Natuurloket en Regelink Ecologie & Landschap hun uiterste best doen voor het correct weergeven van de data op quickscanhulp.nl kunnen zij niet aansprakelijk gesteld worden voor enige fouten of het gebruik van de data.

Copyright vermelden bij verwijzen of citeren naar deze levering: '© NDFF - quickscanhulp.nl 29 maart 2022'

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Boomvalk	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Egel	Zoogdieren		0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Haas	Zoogdieren		0 - 1 km
Havik	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Huismus	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Konijn	Zoogdieren		0 - 1 km

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Laatvlieger	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Roek	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Steenmarter	Zoogdieren		0 - 1 km
Steenuil	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Wezel	Zoogdieren		0 - 1 km
Baardvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Bastaardkikker	Amfibieën		1 - 5 km
Bever	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Boommarter	Zoogdieren		1 - 5 km
Bunzing	Zoogdieren		1 - 5 km
Das	Zoogdieren		1 - 5 km
Eekhoorn	Zoogdieren		1 - 5 km
Grote gele kwikstaart	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Grote vos	Dagvlinders		1 - 5 km
Hazelworm	Reptielen		1 - 5 km
Hermelijn	Zoogdieren		1 - 5 km
Kamsalamander	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Kerkuil	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Levendbarende hagedis	Reptielen		1 - 5 km
Otter	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Poelkikker	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Rosse woelmuis	Zoogdieren		1 - 5 km
Rugstreppad	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Slechtvalk	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Sleedoornpage	Dagvlinders		1 - 5 km
Teunisbloempijlstaart	Nachtvlinders	wnb-hrl	1 - 5 km
Wilde ridderspoor	Vaatplanten		1 - 5 km
Zandhagedis	Reptielen	wnb-hrl	1 - 5 km

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Zwarte wouw	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Akkerogentroost	Vaatplanten		5 - 10 km
Baardvleermuis / Brandts vleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Blauw guichelheil	Vaatplanten		5 - 10 km
Bosvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Damhert	Zoogdieren		5 - 10 km
Edelhert	Zoogdieren		5 - 10 km
Franjestaart	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Gevlekte witsnuitlibel	Libellen	wnb-hrl	5 - 10 km
Gewone/Grijze grootoorvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Gewone/Kleine/Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Glad biggenkruid	Vaatplanten		5 - 10 km
Gladde slang	Reptielen	wnb-hrl	5 - 10 km
Groot spiegelklokje	Vaatplanten		5 - 10 km
Grote bosmuis	Zoogdieren		5 - 10 km
Grote leeuwenklauw	Vaatplanten		5 - 10 km
Grote modderkruiper	Vissen		5 - 10 km
Grote weerschijnvlinder	Dagvlinders		5 - 10 km
Heikikker	Amfibieën	wnb-hrl	5 - 10 km
Kartuizer anjer	Vaatplanten		5 - 10 km
Kleine ijsvogelvlinder	Dagvlinders		5 - 10 km
Meervleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Muurhagedis	Reptielen	wnb-hrl	5 - 10 km
Myoot (soort onbekend)	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Oehoe	Vogels	wnb-vrl	5 - 10 km
Platte schijfhoren	Weekdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Ringslang	Reptielen		5 - 10 km
Rivierrombout	Libellen	wnb-hrl	5 - 10 km
Rosse / Bos- / Tweekleurige vleermuis / Laatvlieger	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Rosse / Bosvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Sierlijke witsnuitlibel	Libellen	wnb-hrl	5 - 10 km
Waterspitsmuis	Zoogdieren		5 - 10 km
Watervleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	5 - 10 km
Wild zwijn	Zoogdieren		5 - 10 km